

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ във ВСУ „Черноризец Храбър“

Изготвил становището: проф. д-р Стела Атанасова Тодорова, Професионално направление 3.8 „Икономика“ и 3.7 „Администрация и управление“

Основание за становището: Заповед на Ректора на ВСУ „Ч. Храбър“ – Варна № 49 от 29.01.2025г. по обявена процедура от Варненски свободен университет „Ч. Храбър“.

Автор на дисертационния труд: **РАЙЯН НОМАН МЕРХИ**

Тема на дисертационния труд: **Оценка на финансовото състояние на здравните заведения, въвеждащи система за качество в Ливан**

1. Обща характеристика и актуалност на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем 169 стр., от които 139 стр. основен текст. В структурно отношение основният текст включва всички необходими елементи на едно изследване: заглавна страница; съдържание, увод; изложение в 3 глави, заключение, библиография, наброяваща, 141 източника. Всяка глава е с въведение, основен текст и заключение.

След литературните източници са посочени използваните съкращения и въпросник по който са проведени интервютата и наблюденията, както и резултатите от тяхната статистическа обработка и анализ. Работата е много добре онагледена - 28 таблици, 31 фигури и 2 приложения.

Настоящият изследователски проблем е посветен на необходимостта от модернизирани и значително подобряване на инструментите за измерване на финансовото състояние на ливанските болници. Поради слабости на административната система на институциите в страната, липсват инструменти за измерване на тяхното финансово състояние, което да им позволи да инвестират в QMS (система за управление на качеството), свързана с по-добро планиране на финансовите разходи. Ливан се опитва да следва стъпките на международната здравна общност, като се учи от нейния опит.

2. Оценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа всички необходими елементи за едно успешно научно изследване. Обектът и предметът на изследването са точно определени, ясно е формулирана целта, коректно са поставени и решени 5те основни задачи. Формулирани са и проверени четири основни научно-изследователски хипотези. Задачите на изследването са свързани с финансовото състояние на ливанските болници и прилагането на системи за качество. От тук произлиза и предложеният подход на изследване основан на извадка от болници, от където се разбира кои приемат системи за управление на качеството и кои не. Формират се два типа болници , които се изследват.

Първият тип са тези, които приемат система за качество като при тях са изследвани основните показатели, които влияят върху тяхното финансово състояние и връзката между него и системата за качество. Вторият тип - болниците, които нямат система за качество са изследвани за причините, поради които нямат такава. Освен това е направено и сравнение между двата типа болници.

Първата глава на работата предлага общ поглед върху темата на дисертацията. Започва с определения за финансовите системи и системите за качество, както и тяхната еволюция през годините. Представени са общи дефиниции и конкретни аспекти на изследването. Изяснена е връзката между качество и цена в здравеопазването и в този аспект са проследени и обсъдени предходни научни разработки.

Втората глава пренасочва вниманието от международната общност върху локалната страна на изследването. Започва с представяне на общото състояние на Ливан и след това се преминава към системата на здравеопазването и нейната структура - допринасящи фактори и пречките пред тази система. Инструментите за измерване, използвани в страната от законодателните органи и местните власти, също са изложени в тази глава. Разкрити са възможностите за растеж.

В третата глава е изложен модела, който се предлага и последваната методология в това изследване. Започва се с общия модел на изследване и след това се преминава към конкретното изследване, което е свързано с държавните болници в Ливан. Изяснено е значението на всяка примерна болница с нейното местно покритие и роля. Накрая статистическите данни и резултатите от тяхната обработка са представени в таблици и фигури, придружени със съответен анализ.

Отделните части на дисертационния труд са логически обвързани в своята последователност, като в заключение са формулирани основни изводи и резултати от проведеното научно изследване.

Авторефератът напълно съответства на дисертацията и в съкратен вид представя основните моменти от нея.

3. Основни научни приноси

Приносите в дисертацията имат научен и научно-приложен характер. Те се явяват резултати от изпълнението на задачите, формулирани във въведението към дисертацията. В качеството ми на член на Научното жури аз приемам приносите, посочени в автореферата към дисертацията на докторанта, а именно:

1. Проучен е един постоянно възникващ проблем пред функционирането на общественото здравеопазване – финансовите резултати в държавните болници, и са дефинирани основните фактори, влияещи върху броя на наличните легла и годишния бюджет, отпускан от Министерството на общественото здраве в Ливан.

2. Идентифицирани са нови зависимости, показващи, че увеличаването на броя на болничните легла е свързано със спад в рентабилността и появата на финансови затруднения. Тази връзка подчертава необходимостта от балансирането на легловия капацитет с финансовата устойчивост.

3. На основата на емпирични данни от представителна извадка от болници и статистически анализ се доказва, че инвестирането на финансов ресурс в системи за качество в ливанското здравеопазване повишава възвръщаемостта на инвестициите за въвеждането на тези системи. Използването на реална информация, на база генерираната съвкупност, гарантира достоверността на направените заключения.

4. Дефинирано е взаимодействието между финансовите резултати и практиките за управление на качеството. Констатациите от изследването дават възможност да се формулират препоръки при управлението на финансите и качеството в общественото здравеопазване на Ливан..

5. Предложени са методически подходи при определянето на критериите, използвани от Министерството на здравеопазването на Ливан при разпределянето на финансовите ресурси. Разработени са стратегии за ефективно управление на бюджетите в заведения с голям леглови капацитет.

4. Публикации по темата на дисертацията

Докторант **МЕРХИ** е представила 3 самостоятелни научни публикации по темата на своята дисертация и са коректно спазени всички наукометрични изисквания.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки към работата на докторантката. Препоръките ми са да продължи да работи по тази изключително важна за Ливан тема и със своя професионализъм да съдейства за пълното завършване на започнатата реформа в здравеопазването.

Заключение

Представеният дисертационен труд напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и доказва способността на докторант **РАЙЯН НОМАН МЕРХИ** да формулира и изследва важен практически проблем и да достига до значими за теорията и практиката изводи и резултати, използвайки съвременни научни средства за анализ. След запознаването ми с дисертационния труд на докторант **МЕРХИ**, автореферата към дисертацията и публикациите по нея давам своята **положителна** оценка и **препоръчвам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да присъди на докторант **РАЙЯН НОМАН МЕРХИ** образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8 Икономика.

25.02.2025 г.

Изготвил становището:

проф. д-р Стела Годорова